

11. Obwona M. B. Determinants of FDI and Their Impact on Economic Growth in Uganda / M. B. Obwona // African Development Review. — 2001. — June. — Vol. 13, Issue 1. — P. 46—81.
12. Oliva M.-A. Political Institutions, Capital Flows and Developing Country Growth: An Empirical Investigation / M.-A. Oliva, L. A. Rivera-Batis // Review of Development Economics. — 2002. — June. — Vol. 6, Issue 2. — P. 248—262.
13. Ram R. H. Foreign Direct Investment and Economic Growth: Evidence from Cross-Country Data for the 1990s / R. H. Ram, K. Zhang // Economic Development & Cultural Change. — 2002. — October. — Vol. 51, Issue 1. — P. 205—215.
14. Snee R. D. Some Aspects of Nonorthogonal Data Analysis, Part 1. Developing Prediction Equations / R. D. Snee // Journal of Quality Technology. — 1973. — № 5. — P. 67—79.



## Зіткнення рядів динаміки ВВП для статистичного аналізу національної економіки

*Н. О. Парфенцева,  
доктор економічних наук, професор,  
заслужений діяч науки і техніки України;  
В. В. Попова,  
кандидат економічних наук, доцент;  
ДАСОА Держкомстату України*

Розвиток сучасного суспільства характеризується прискоренням змін статистичних параметрів, що зумовлює необхідність вдосконалення методів статистичних досліджень. Поява нових грошових одиниць та видів економічної діяльності є лише частковими прикладами сукупності розгалужених наслідків радикальних перетворень у масових соціально-економічних явищах останніх років. Неочікувані прояви взаємозалежності кількісних та якісних характеристик є вагомими аргументами на користь розширення уявлення про масштабність завдань сучасної статистики. Вкрай важливим є той аспект, що задоволення потреб постійного вдосконалення методології статистичних досліджень безпосередньо впливає не тільки на розширення пізнавальних функцій наукового пошуку у всіх галузях знань, але і на виконання функцій управління процесом розвитку суспільства. Стосовно національної економіки реалізація перших спрямована на поглиблення уявлення про закономірні тенденції соціально-економічних явищ та процесів, а здійснення других забезпечує практичну основу для розроблення та прийняття рішень щодо механізмів впливу на розвиток суспільства.

Грунтовне дослідження та всебічне оцінювання соціально-економічних явищ і процесів здійснюються на основі статистичних показників із застосуванням різних методів: зведення і групування статистичних даних; середніх та відносних величин; аналізу показників варіації та форми розподілу; дисперсійного, регресійного та кореляційного аналізу; вивчення динаміки на основі побудови хронологічних рядів; статистичних індексів; графічного тощо. Поширені у практиці статистичних досліджень методи обґрунтованого оцінювання розвитку суспільних явищ та процесів у часі базуються на побудові багатовимірних рядів динаміки показників. На їх підставі оцінюється інтенсивність та описується характер змін явища в цілому та за його складовими, проводиться по-

рівняльний аналіз двох або більше явищ, визначається взаємозв'язок між ними та вплив одних на інші.

При складанні рядів динаміки важливою методологічною умовою достовірності результатів їх зіставлення є дотримання параметричної єдності числових значень у всій хронологічній послідовності. Зі зростанням динамічності суспільних явищ та розгалуженості взаємних залежностей між ними посилюється небезпека порушення обов'язкових умов проведення статистичних досліджень з відповідними наслідками щодо об'єктивності та обґрунтованості результатів. Похибки на рівні оцінювання призводять до викривлень під час виконання наступної функції методології статистичних досліджень.

Українська економіка знаходиться у стані складних перетворень, пов'язаних зі змінами статусу держави (від союзної республіки у складі СРСР – до самостійної країни), суспільного устрою (від соціалізму – до ринкової економіки), механізму координації діяльності підприємницьких суб'єктів (від тотального контролю з централізованим розподілом ресурсів і результатів – до поміркованого державного регулювання), форми власності на основні засоби виробництва (від суспільної – до приватної), грошової одиниці (від радянських карбованців – до української гривні), міжнародного статусу (від закритої з експортом у ВВП 10–12% – до відкритої з часткою експорту у ВВП 50–60%) тощо.

З огляду на окреслені перетворення, дослідження новітньої української економіки 1990–2008 рр., вкрай важливе для встановлення особливостей динаміки та напряму зрушень, супроводжується об'єктивними складнощами, пов'язаними, зокрема, з подоланням суперечностей статистичної інформації. При побудові динамічних рядів повинні враховуватися прямі та непрямі впливи зовнішніх факторів на відображення економічних параметрів. Групуванню єдиного зіткнутого ряду динаміки перешкоджає неоднорідність прямого відображення економічних параметрів, пов'язана з двома змінами грошової одиниці

(1990–1991 рр. – радянські карбованці, 1992–1995 рр. – українські купони, з вересня 1996 р. до цього часу – українські гривні) та вирівнюванням її курсу відповідно до провідних іноземних валют – долара США, євро. Ряд непрямих впливів відзначається власною розгалуженістю, найсуттєвішими з усієї сукупності яких є всі види інфляції – від повзучої до галопуючої (1990–1994 рр.), від галопуючої до нормальної (1995–2005 рр.), з ознаками галопуючої в останні роки. На процедури безпосереднього статистичного оцінювання вплинули зміни методології обліку, пов’язані з упровадженням міжнародних статистичних класифікацій і стандартів, із заміщенням показників національного доходу та валового суспільного продукту, які використовувалися в СРСР, міжнародною методологією обчислення ВВП.

Унаслідок цілком зрозумілої методологічної невідповідності здійснення статистичних досліджень з комплексним урахуванням сукупності перелічених змін виник розрив між науковим тлумаченням змісту економічних показників і реальною сутністю суспільних явищ. Адже у теперішній час уже майже не залишилося сумнівів щодо відсутності чіткої прямої залежності між кількісним зростанням ВВП та прогресивним розвитком національної економіки. Значна хронологічна розірваність відображення статистичних параметрів спричинила таке явище в українській науці, коли цілком справедливі судження щодо вкрай гострих протиріч (70% знос засобів виробництва, низька оплата праці найманих працівників, значне розшарування суспільства за доходами, екзогенна залежність економіки) мають локальний характер і не можуть бути пов’язані в єдиний ланцюг причинно-наслідкових часових і процесуальних залежностей.

Виходячи з мети статистичного дослідження соціально-економічного явища або процесу, потрібно визначити порядок опрацювання статистичної інформації та показників, зокрема методи та способи дослідження, збирання, групування та аналізу статистичних даних. Основне завдання статистичної науки – вибрати й обґрунтувати такі способи дослідження, які б дозволили визначити і врахувати істотні та відмінні ознаки досліджуваного явища [1, с. 192].

Проблемами економічної статистики та статистичного оцінювання соціально-економічних явищ і процесів займаються як вітчизняні вчені: С. Герасименко, А. Головач, А. Єріна, О. Кулинич, В. Михайлов, Р. Моторин, О. Осауленко, О. Чуприна, так і зарубіжні науковці: І. Беляєвський, Е. Герде, І. Єлісеєва, Ю. Іванов, Н. Рязов та ін. В їх працях вирішуються проблеми вдосконалення індексного оцінювання явищ і процесів на основі макроекономічних показників, регресійного та кореляційного аналізу, обґрунтовується метод комплексних статистичних коефіцієнтів, метод бальної оцінки значення комплексного показника, розглядаються питання впровадження в систему статистичної звітності України Міжнародної системи національних рахунків [2, розділ 1] та Міжнародних статистичних класифікацій тощо [3]. О. Москвіним пропонується методологічний підхід,

пов’язаний з приведенням статей таблиць “витрати-випуск” до порівнянних цін [4].

Враховуючи виникнення системних перешкод до розуміння економічної сутності суспільних явищ та урізноманітнення наукової місії статистичних досліджень, треба констатувати необхідність доповнення методологічних підходів до вдосконалення інструментарію побудови динамічних рядів.

У статті пропонується методика досягнення наскрізної порівнянності рядів динаміки для розширення поля дослідження та статистичного аналізу національної економіки. Цільовою є настанова на досягнення методологічної єдності вивчення наскрізних структурних зрушень у національній економіці, інвестиційних процесів, визначення ступеня розвитку видів економічної діяльності у порівнянних основних техніко-економічних показниках продуктивності праці, фондоозброєності, фондовіддачі, зарплатоємності продукції тощо.

Тривалість першого періоду становлення української економіки складає вже понад 17 років, що може вважатися цілком достатнім для визначення на основі статистичних показників (валового внутрішнього продукту, об’ємів виробництва, вартості основних засобів, вантажообігу тощо) характерних ознак, особливостей та певних закономірностей розвитку.

Для приведення рядів динаміки до високого ступеня сумірності та порівнянності застосовуються різні методи, одним з яких є зімкнення рядів динаміки (або приведення до одного знаменника). Під зімкненням рядів динаміки розуміють поєднання в один ряд декількох рядів, рівні яких визначені за різною методологією або для різних територіальних одиниць. Необхідною умовою зімкнення рядів динаміки є наявність для одного з періодів, як правило, перехідного, однакових показників, але розрахованих за різною методологією.

Для вивчення динаміки ВВП, що використовують як комплексний показник тенденцій та інтенсивності соціально-економічного розвитку національної макросистеми, дуже важливо уникнути похибок, спричинених впливом зміни цін, які можуть суттєво коливатися в межах усього досліджуваного періоду. Для перерахунку ВВП у порівнянних цінах в економічній статистиці використовують такі методи: прямого перерахунку, динаміки випуску продукції, індексу цін виробленої продукції тощо.

Результатом приведення рядів динаміки до сумірності є можливість визначення характеристик динамічних рядів – абсолютного приросту, темпу зростання, темпу приросту, абсолютного значення 1% приросту, коефіцієнта прискорення (уповільнення). Розрахунки в такому разі розширюються відношенням як до постійної, так і до змінної бази порівняння. У першому випадку ми отримаємо базисні показники, в другому – ланцюгові, що визначеним чином пов’язані між собою. Методика досягнення наскрізної порівнянності рядів динаміки не повинна порушувати методологічної єдності зазначених загальновідомих підходів до аналітичного дослідження статистичних даних.

Абсолютний приріст  $\Delta$  обчислюється як різниця рівнів ряду та відображає абсолютну зміну рівнів ряду за визначений часовий період, а його знак (“+” або “-”) показує напрям динаміки. Розрахунки змін рівнів ряду здійснюються як упродовж року (ланцюгові прирости), так і впродовж багаторічного періоду, який аналізується щодо базисного. При цьому ланцюгові й базисні прирости адитивно пов’язані: сума ланцюгових дорівнює загальному (базисному) приросту за весь досліджуваний період:

$$\sum_{t=1}^n \Delta_t = \sum_{t=1}^n (y_t - y_{t-1}) = y_n - y_0. \quad (1)$$

Темп зростання  $K_t$  характеризує інтенсивність зміни рівнів ряду та розраховується як відношення рівнів у вигляді коефіцієнта або відсотка. Ланцюгові темпи зростання розраховуються рік до року, а базисний темп зростання – як відношення кінцевого рівня ряду динаміки до початкового. Між ланцюговими і базисним темпами зростання існує мультиплікативний зв’язок:

$$K_1 \cdot K_2 \cdot \dots \cdot K_n = \prod_{t=1}^n K_t = \frac{y_n}{y_0}. \quad (2)$$

Темп приросту  $T_t$  – це відносна швидкість зростання, що розраховують як співвідношення абсолютного приросту до базового (або попереднього) рівня та виражають у відсотках:

$$\begin{aligned} T_t &= \frac{\Delta_t}{y_{t-1}} \cdot 100 = \frac{y_t - y_{t-1}}{y_{t-1}} \cdot 100 = \\ &= \left( \frac{y_t}{y_{t-1}} - 1 \right) \cdot 100 = (K_t - 1) \cdot 100. \end{aligned} \quad (3)$$

Темпи приросту можуть бути як ланцюгові (визначені рік до року), так і базисні (визначені щодо одного базового року). На відміну від абсолютних приростів та темпів зростання, ланцюгові темпи приросту не мають властивості адитивності, а з базисними темпами приросту вони співвідносяться через темпи зростання.

Абсолютне значення 1% приросту розраховують як відношення абсолютного приросту до його темпу:

$$\gamma_t = \frac{\Delta_t}{T_t}. \quad (4)$$

У статистичній інформації України (статистичні щорічники, збірники “Україна в цифрах”, національні рахунки тощо) достатньо деталізовано представлена інформація за різними соціально-економічними показниками, за видами економічної діяльності та ін. у вигляді індексів їх змін. ВВП, на основі якого роблять висновки щодо загальної економічної ситуації в країні, її активності, циклічності тощо, представлений як у розділі “Основні соціально-економічні показники”, так і в розділі “Індекси змін основних соціально-економічних показників”.

Темпи приросту ВВП (індекси змін ВВП), які наведено в розділі “Індекси основних соціально-економічних показників” (відсотків до попереднього року) є нічим іншим, як відображенням ланцюгових темпів зростання ВВП, розрахованих за формулою (3). Прості алгебраїчні перетворення формули показують, як на основі показників ланцюгових темпів приросту розраховується ВВП попереднього року в цінах поточного.

$$T_t = \frac{y_t - y_{t-1}}{y_{t-1}} \cdot 100; \quad (5)$$

$$T_t \cdot y_{t-1} = 100 \cdot (y_t - y_{t-1}) = 100 \cdot y_t - 100 \cdot y_{t-1}; \quad (6)$$

$$T_t \cdot y_{t-1} + 100 \cdot y_{t-1} = 100 \cdot y_t;$$

$$y_{t-1} \cdot (T_t + 100) = 100 \cdot y_t;$$

$$y_{t-1} = \frac{100 \cdot y_t}{T_t + 100}.$$

Відповідно до формули (6), масив статистичних показників приводиться до єдиних цін останнього року обраного для дослідження періоду шляхом виконання послідовних ланцюгових розрахунків. Наприклад, значення ВВП у 2005 р. ( $ВВП_{2005/6}$ ) як питомий рівень  $y_{t-1}$  обчислюється за цінами 2006 р. на основі вихідного значення ВВП у цьому році ( $ВВП_{2006}$ ), або  $y_t$ , та індексу ВВП за 2006 р. ( $I_{ВВП2006}$ ) як параметра темпів приросту  $T_t$ . При цьому зазначені показники за 2006 р. отримують з офіційних статистичних даних. Одержаний показник використовується у подальших ланцюгових розрахунках, тобто наведені у табл. 1 (за даними [5]) показники ВВП у цінах 2006 р. обчислені у такій послідовності:

$$\begin{aligned} ВВП_{2005/6} &= (ВВП_{2006} \cdot 100) / I_{ВВП2006} = \\ &= (544153 \cdot 100) / 107,3 = \\ &= 507132 \text{ (млн. грн.)}; \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} ВВП_{2004/6} &= (ВВП_{2005/6} \cdot 100) / I_{ВВП2005} = \\ &= (507132 \cdot 100) / 102,6 = \\ &= 494281 \text{ (млн. грн.)}; \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} ВВП_{2003/6} &= (ВВП_{2004/6} \cdot 100) / I_{ВВП2004} = \\ &= (494281 \cdot 100) / 112,1 = \\ &= 440929 \text{ (млн. грн.)}; \end{aligned}$$

...

$$\begin{aligned} ВВП_{1990/6} &= (ВВП_{1991/6} \cdot 100) / I_{ВВП1991} = \\ &= (739348 \cdot 100) / 91,3 = \\ &= 809800 \text{ (млн. грн.)}. \end{aligned}$$

Виконана у такий спосіб послідовність ланцюгових розрахунків ВВП рік до року дає масив ряду динаміки порівнянних показників ВВП у цінах 2006 р. Значимо, що одиницями вимірювання фактичних цін були у 1990–1992 рр. млн. крб., 1993–1995 рр. – млрд. крб., 1996–2006 рр. – млн. грн.

Економічна сутність перерахунку показника ВВП 2005 р. (відповідно до темпу приросту у 2006 р.) озна-

Приведення ВВП до цін 2006 р.

Рік	ВВП у фактичних цінах	Індекс фізичного обсягу, %	ВВП у цінах 2006 р., млн. грн.
1990	167	–	809800
1991	299	91,3	739348
1992	5033	90,1	666152
1993	148273	85,8	571559
1994	1203769	77,1	440672
1995	5451642	87,8	386910
1996	81519	90,0	348219
1997	93365	97,0	337772
1998	102593	98,1	331355
1999	130442	99,8	330692
2000	170070	105,9	350203
2001	204190	109,2	382421
2002	225810	105,2	402307
2003	267344	109,6	440929
2004	345113	112,1	494281
2005	441452	102,6	507132
2006	544153	107,3	544153

чає вартісне вираження кількості продукції ( $Q$ ), виробленої у 2005 р., у цінах ( $P$ ) 2006 р., тобто

$$ВВП_{2005/6} = P_{2006} \cdot Q_{2005}$$

Результати приведення до єдиних рядів динаміки (табл. 1), перераховані за формулами (1) – (4) (табл. 2),

дають уявлення про певні характерні властивості зміни ВВП. Показовими є 1994–1995 рр., коли на найбільші значення ВВП у фактичних цінах припадає найсуттєвіший від’ємний абсолютний приріст та інтенсивне скорочення у цінах 2006 р.

Таблиця 2

Характеристики динамічного ряду ВВП України в цінах 2006 р.

Рік	Абсолютний приріст $\Delta$ , млн. грн.	Темп зростання $K_t$	Темп приросту $T_t$ , %	Абсолютне значення 1%, млн. грн.
1990	–	–	–	–
1991	–70453	0,913	–8,7	8098
1992	–73195	0,901	–9,9	7393
1993	–94594	0,858	–14,2	6662
1994	–130887	0,771	–22,9	5716
1995	–53762	0,878	–12,2	4407
1996	–38691	0,900	–10,0	3869
1997	–10447	0,970	–3,0	3482
1998	–6418	0,981	–1,9	3378
1999	–663	0,998	–0,2	3314
2000	19511	1,059	5,9	3307
2001	32219	1,092	9,2	3502
2002	19886	1,052	5,2	3824
2003	38621	1,096	9,6	4023
2004	53352	1,121	12,1	4409
2005	12851	1,026	2,6	4943
2006	37021	1,073	7,3	5071

Крім статистичних досліджень загальних властивостей, приведені до єдиних цін ряди динаміки використовуються також і у статистичних дослідженнях спеціальних макроекономічних параметрів. Наприклад, для оцінки кількісної характеристики динаміч-

ного ряду вартості основних засобів в Україні, а саме – абсолютного приросту основних засобів упродовж 1990–2006 рр. та якісних характеристик їх використання (фондовіддачі, фондоозброєності та продуктивності праці) методологічні розбіжності різних умов

господарювання в Україні усуваються приведенням відповідних параметрів до єдиних цін останнього періоду [5].

ВВП – це складний комплексний показник, структура якого відображається у національних рахунках за статтями доходів та категорій кінцевого використання, а також міжгалузевими балансами “витрати-випуск”. З огляду на окреслені вище обставини, пов’язані з суттєвими хронологічними відмінностями, показники офіційної статистичної інформації, наведені за окремі періоди, несумірні, що перешкоджає проведенню комплексних досліджень дії організаційно-економічного механізму управління розвитком національної макросистеми.

Залучення до статистичних досліджень вартісних динамічних рядів, приведених до єдиних цін останнього року досліджуваного періоду, у сполученні зі структурними параметрами, розрахованими за фактичними цінами, робить цілком зіставними похідні ряди динаміки. Так, інформаційне підґрунтя для порівняльного оцінювання виробничих та ринкових механізмів формування ВВП за доходами всієї національної економіки та окремих видів економічної діяльності дають ряди динаміки оплати праці найманих працівників, валового прибутку, змішаного доходу, податків і субсидій на виробництво та імпорт (табл. 3, за даними [5]).

Таблиця 3

Характеристика ВВП за доходами

Рік	Структура, %			Значення у цінах 2006 р., млн. грн.		
	оплата праці найманих працівників	валовий прибуток, змішаний дохід	податки	оплата праці найманих працівників	валовий прибуток, змішаний дохід	податки
1990	53,1	38,5	8,4	430004	311773	68023
1991	58,8	44,6	-3,4	434736	329749	-25138
1992	51,1	47,9	1,0	340404	319087	6662
1993	38,5	53,9	7,6	220050	308070	43438
1994	39,7	43,0	17,3	174947	189489	76236
1995	43,5	37,4	19,1	168306	144704	73900
1996	47,8	30,3	21,9	166449	105510	76260
1997	48,6	32,0	19,4	164157	108087	65528
1998	48,1	32,7	19,2	159382	108353	63620
1999	44,3	38,1	17,6	146496	125994	58202
2000	42,3	40,9	16,8	148136	143233	58834
2001	42,3	44,3	13,4	161764	169413	51244
2002	45,7	42,1	12,2	183854	169371	49081
2003	45,7	43,0	11,3	201504	189599	49825
2004	45,6	44,2	10,2	225392	218472	50417
2005	49,1	38,2	12,7	249002	193725	64406
2006	49,4	37,1	13,5	268812	201881	73461

Відповідні розрахунки показують, що впродовж 1990–1993 рр. найменшій структурній частці оплати праці найманих працівників відповідає майже дворазове скорочення її вартісного значення. При цьому значне зростання питомої ваги валового прибутку, змішаного доходу спостерігається на тлі майже незмінного його вартісного значення. У єдиних цінах 2006 р. податки і субсидії на виробництво та імпорт після суттєвих коливань залишилися майже незмінними, тоді як їх структурна частка зросла в 1,6 раза.

Аналогічне дослідження змін ВВП за категоріями кінцевого використання також показує значні розбіжності вартісних і структурних тенденцій (табл. 4, за даними [5]). Кінцеві споживчі витрати домашніх господарств упродовж 1990–1993 рр. скоротилися на 10,8 п. п., а у вартісному вираженні – в 1,8 раза; витрати на кінцеве споживання сектору державного управління у структурі ВВП майже не змінилися, а у вартісному вираженні – скоротилися в 1,3 раза. На відміну від цих категорій кінцевого використання, валове нагромадження у структурі ВВП суттєво зросло – на 8,9 п. п.,

а у вартісному вираженні – майже не змінилося. У 2006 р., незважаючи на зростання частки кінцевих споживчих витрат домашніх господарств порівняно з 1990 р. на 3,9 п. п., у вартісному вираженні вони складають тільки 72% від рівня цього року. Майже така сама питома вага витрат на кінцеве споживання сектору державного управління у структурі ВВП у вартісному вираженні складає лише 69% рівня 1990 р., а зменшення частки валового нагромадження на 2,7 п. п. у вартісному вираженні складає лише 60% 1990 р.

Упровадження класифікації видів економічної діяльності (КВЕД) в Україні дозволяє розпочати роботи з вивчення структури економіки країни та її регіонів за видами економічної діяльності, що відповідають міжнародним статистичним стандартам. Це, в свою чергу, дозволяє порівнювати структуру економіки України з аналогічними даними інших країн світу, національні статистичні класифікації яких гармонізовані з міжнародними.

Приведені до єдиних цін 2006 р. показники валової доданої вартості демонструють скорочення загальних

Характеристика ВВП за категоріями кінцевого використання

Рік	Структура, %				Значення у цінах 2006 р., млн. грн.			
	кінцеві споживчі витрати домашніх господарств	витрати на кінцеве споживання сектору державного управління	валове нагромадження	експортно-імпортне сальдо	кінцеві споживчі витрати домашніх господарств	витрати на кінцеве споживання сектору державного управління	валове нагромадження	експортно-імпортне сальдо
1990	54,8	18,8	27,4	-1,0	443771	152242	221885	-8098
1991	52,0	19,4	26,4	2,2	384461	143433	195188	16266
1992	42,0	21,6	34,4	2,0	279784	143889	229156	13323
1993	44,0	20,0	36,3	-0,3	251486	114312	207476	-1715
1994	44,3	23,6	35,3	-3,2	195218	103999	155557	-14101
1995	49,7	26,7	26,7	-3,1	192294	103305	103305	-11994
1996	53,3	26,6	22,7	-2,6	185601	92626	79046	-9054
1997	54,2	27,4	21,5	-3,1	183073	92550	72621	-10471
1998	56,9	24,6	20,8	-2,3	188541	81513	68922	-7621
1999	54,7	22,3	17,5	5,5	180888	73744	57871	18188
2000	54,3	20,9	19,8	5,0	190160	73192	69340	17510
2001	55,0	21,6	21,8	1,6	210332	82603	83368	6119
2002	55,1	20,3	20,2	4,4	221671	81668	81266	17702
2003	54,7	20,7	22,0	2,6	241188	91272	97004	11464
2004	52,3	18,9	21,2	7,6	258509	93419	104788	37565
2005	57,2	19,3	22,6	0,9	290080	97877	114612	4564
2006	58,7	19,4	24,7	-2,8	319418	105566	134406	-15236

обсягів виробництва майже у 1,5 раза (з 702137,5 до 474123,0 млн. грн.), у т.ч. за видами економічної діяльності: в промисловості – скорочення у 1,7 раза; сільському господарстві – у 4,4 раза; будівництві – у

2,8 раза. Але у транспорті та зв'язку, торгівлі та інших видах економічної діяльності спостерігаються зворотні тенденції – зростання у 1,05, 1,9 та 1,12 раза відповідно (табл. 5, за даними [5]).

Таблиця 5

Характеристика валової доданої вартості за видами економічної діяльності у цінах 2006 р.

(млн. грн.)

Рік	Усього за видами економічної діяльності	у тому числі:					
		– промисловість	– сільське господарство, мисливство та лісове господарство. Рибне господарство	– будівництво	– транспорт і зв'язок	– оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту. Готелі та ресторани	– інші види економічної діяльності
1990	702137,5	253246,4	179559,9	59706,8	53571,8	38730,8	117321,8
1991	640349,4	270633,0	145866,9	52628,3	40511,3	34731,9	95977,9
1992	578235,5	251745,9	117708,1	42633,7	47467,6	36852,0	81828,1
1993	493813,1	147557,6	107007,9	34448,6	58380,4	61198,1	85220,4
1994	380729,9	148588,9	61842,7	31560,5	34289,2	30874,5	73574,0

Рік	Усього за видами економічної діяльності	у тому числі:					
		— промисловість	— сільське господарство, мисливство та лісове господарство. Рибне господарство	— будівництво	— транспорт і зв'язок	— оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту. Готелі та ресторани	— інші види економічної діяльності
1995	334280,9	115715,9	51481,8	25736,7	44894,8	25904,4	70547,3
1996	300518,5	93300,0	41557,9	20072,4	44697,0	23849,2	77042,0
1997	287596,2	81577,9	41454,1	17113,8	41695,4	30360,7	75394,4
1998	281844,3	83975,1	40124,1	15785,8	40970,0	27595,3	73394,0
1999	281280,6	92118,6	40170,0	13990,8	39856,2	26778,3	68366,8
2000	295344,6	92797,0	50453,2	12482,3	40446,0	33524,2	65641,9
2001	336102,2	103046,6	55027,0	13577,0	45785,1	43906,1	74760,3
2002	355932,2	109378,1	52271,6	13538,9	48690,9	45833,8	86218,8
2003	392949,1	119129,4	47741,1	16796,5	57403,8	54372,7	97505,7
2004	445604,3	126779,3	53226,9	20587,3	60772,6	61696,5	122541,7
2005	445604,3	134998,0	45805,8	18420,4	53376,5	65727,3	127276,5
2006	474123,0	150090,0	41157,0	21168,0	56053,0	73961,0	131694,0

Подолання методологічної проблеми непорівнянності рядів динаміки дозволяє проаналізувати національну економіку за видами економічної діяльності в динаміці з визначенням усіх кількісних характеристик динамічних рядів; визначити ступінь розвитку певних видів економічної діяльності, технологічну розбалансованість національної економіки та якісні показники національного розвитку – продуктивність та фондоозброєність праці, фондомісткість та зарплатомісткість продукції, інтенсивність процесів відтворення основного капіталу.

Інструментарій виявлення характеру і спрямування зрушень у рядах динаміки виробництва української економіки демонструє можливості використання відносно простих методів аналітичного дослідження до значних масивів статистичної інформації у широкому хронологічному діапазоні.

Можливості наведеного методологічного підходу не

вичерпуються лише побудовою співвимірних динамічних рядів, він дає можливість оцінити якість національного розвитку в розрізі найважливіших складових – видів економічної діяльності, доходних статей формування ВВП та за категоріями кінцевого використання, визначити зв'язок між ними, вплив та взаємообумовленість, а також зробити висновки на майбутнє.

Використання даних, отриманих за КВЕД та у співвимірних показниках, надає можливість у контексті вивчення структури економіки України визначити ступінь розвитку певних видів економічної діяльності, ринок праці, розподіл працюючих за видами економічної діяльності, їх продуктивність та зарплатомісткість виробленої продукції, інвестиційний клімат та інтенсивність відтворювальних процесів за видами економічної діяльності. Такий аналіз має особливе значення в сучасних умовах реформування національної економіки.

#### Список використаних джерел

1. Группировки и корреляция в экономико-статистических исследованиях. — М. : Наука, 1982. — Т. 43. — 1982. — 377 с.
2. Методологічні положення зі статистики / [редкол. О. Г. Осауленко (голова) та ін.]; Держкомстат України. — К. : ЗАТ “Август”, 2002. — Вип. 1. — 552 с.
3. Парфенцева Н. О. Міжнародні статистичні класифікації в Україні: впровадження й використання / Парфенцева Н. О. — К. : Основи, 2000. — 351 с.
4. Москвін О. О. Експериментальний розрахунок таблиці “витрати-випуск” у порівнянних цінах / О. О. Москвін // Статистика України. — 2006. — № 3. — С. 38—43.
5. Національні рахунки України за 2006 рік : [стат. зб.] / [за ред І. М. Нікітіної]. — К. : Держкомстат України, 2008. — 225 с.
6. Попова В. В. Підсумки та напрями інвестиційної політики в Україні / В. В. Попова, В. Ю. Попов // Економіка України. — 2007. — № 5. — С. 35—42.